

**ВЕЋУ ЗА ПОСТДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА УНИОН У
БЕОГРАДУ И СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УНИОН У БЕОГРАДУ
Б Е О Г Р А Д**

Одлуком Сената Универзитета Унион од 31. 01. 2017. године формирана је комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Меланије Јанчић под насловом ***Забрана дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета***, у саставу: проф. др Виолета Беширевић, председник комисије, проф. др Марија Драшкић и проф. др Душан Врањанац, чланови комисије. Након што је Комисија проучила поднету дисертацију и прилоге који су јој уз њу достављени подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Меланија Јанчић рођена је 9.09. 1985. Године у Новом Саду. Дипломирала је на Привредној академији Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду са просеком 9,74. На докторске студије Правног факултета Универзитета Унион уписала се у школској 2010/11 години. Пројекат докторске дисертације под називом ***Забрана дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета***, одбранила је 29.06. 2011. године пред комисијом у саставу: проф. др Весна Ракић-Водинелић, доц. др Саша Гајин и доц. др Татјана Папић, чиме су се стекли услови за покретање процедуре за одобравање теме и постављања ментора. Због административног пропуста кандидаткињи није био одобрен ментор ни тема све до 22.11. 2016. године, иако је кандидаткиња на теми којом је бранила пројекат докторске дисертације радила четири године под стручним надзором и уз стручно ангажовање проф. др Весне Ракић-Водинелић. Због одласка у пензију и протекла законских услова под којима пензионисани професор/ка може бити ментор/ка, ангажовање проф. др Весне Ракић-Водинелић је престало 1.01.2016. а одлуком Сената Универзитета Унион у Београду од 22.11. 2016. за менторку кандидаткињи Меланији Јанчић постављена је проф. др Виолета Беширевић, под чијим је менторством кандидаткиња завршила дисертацију.
2. Докторска дисертација под називом ***Забрана дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета***, има 380 страна , а на 43 додатне стране налази се попис литературе.
Рад се састоји од шест поглавља и завршних разматрања. **У првом поглављу** води се општа дискусија о материји права људских права и постојећим механизмима уставно-правне заштите људских права, као и специјализованих органа за заштиту људских права, укључујући институцију омбудсмана. **У другом поглављу** пажња кандидаткиње усмерена је на теоријске поставке и анализу појма једнакости и дискриминације, затим на научну расправу о значењу и садржини ових појмова. Анализа обухвата и врсте једнакости и теоријске расправе о материјалној и формалној једнакости, као и либералној и дигнитаристичкој теорији једнакости. **Треће поглавље** је посвећено позитивно-правном појму једнакости и дискриминације, које укључује и анализу позитивно-правних решења како у Републици Србији, тако и међународних правних аката и нормативно уређење у

оквиру права Европске уније. У оквиру овог поглавља расправа се води у контексту анти-дискриминационог права и трагања за његовим појмом. Садржина **четвртог поглавља** се односи на облике и основе дискриминације кроз анализу домаћег и упоредног права, као и на појам сексуалне оријентације и родног идентитета. Ово поглавље обухвата и појам и класификацију ЛГБТ особа, а затим и анализу нормативног оквира материје забране дискриминације по овим основима у домаћем и упоредном праву. **Пето поглавље** истражује сет права која су призната или би требало да буду призната сексуалним мањинама, а даје се и приказ правних проблема са којима се ова популација сусреће са освртом на упоредно-правна решења других земаља. Кандидаткиња поставља питање на који начин припадници сексуалних мањина у Републици Србији могу да остваре своја људска права, имајући у виду да је забрана дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета веома широко постављена у општем Закону о забрани дискриминације. **Шесто поглавље** се бави питањем заштите од дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета како у Републици Србији, тако и пред Европским судом за људска права у Стразбуру, са посебним освртом на поступак, улогу и значај овог суда. Докторска дисертација се завршава **закључним разматрањима**.

3. **Мишљење и предлог:** Пре него што оценимо и дамо предлог у вези одбране докторске дисертације Меланије Јанчић, потребно је нагласити да је осим теоријског дела, тј. другог поглавља, кандидаткиња систематизацију и садржину тезе усагласила са проф. др Весном Ракић-Водинелић, која је сва поглавља, осим другог поглавља, и одобрила. Уважавајући чињеницу да је кандидаткиња четири године радила са проф. Ракић-Водинелић, да је теза била у завршној фази када је постављена кандидаткињи за ментора, проф. Беширевић, није инсистирала да се систематизација и садржина одобрених поглавља од стране проф. Ракић Водинелић мења, с обзиром да то морално не би било оправдано, ни према кандидаткињи ни према проф. Ракић Водинелић, без обзира колико се у неким сегментима то чинило стручно оправданим. Уместо тога, проф. Беширевић је заузела став да постојећи текст дисертације треба допунити поглављем у којем би се разматрали теоријски концепти једнакости и дискриминације, што је кандидаткиња прихватила и урадила.

О значају теме: Забрана дискриминација по основу сексуалне оријентације и родног идентитета један је од изазовних проблема са којима су се уставне демократије ухватиле у коштац на крају XX и на почетку XXI века. На практичном нивоу, многе државе усвојиле су законе којима се забрањује и укида дискриминација против особа по основу њихове сексуалне оријентације, док је заштита која се пружа трансродним особама у постојећим законима о недискриминацији у већини држава нејасно одређена. На теоријском нивоу, невидљивост ЛГБТ популације и трансродних особа је увелико превазиђена у упоредном праву. Расправа о правима по основу сексуалне оријентације и родног идентитета доминира у савременом праву људских права. С једне стране, истиче се концептуална универзалност људских права и неопходност њихове примене у било ком контексту, укључујући и дискриминацију базирану на сексуалној оријентацији и родном идентитету. С тим у вези, инсистира се на ре-концептуализацији постојећих стандарда људских права, како би заштита базирана на људским правима постала нарочито релевантна у случају група маргинализованих по основу сексуалне оријентације и родног идентитета. С друге

стране, захтеви за новом концептуализацијом људских права због заштите ЛГБТ популације или трансродних особа, одбацују се са различитим образложењима. Неки инсистирају на томе да је признавање посебних видова права по основу сексулане оријентације или родног идентитета непрактично, ма колико да је пожељно, док је за друге било како „нормативно привилеговање“ припадника ЛГБТ популације или трансродних особа неприхватљиво. Посебно је дискутабилно и питање правног извора забране дискриминације по основу сексулане оријентације и родног идентитета: подељена су мишљења о томе који од постојећих универзалних концепата треба да буде основ нормативног уређења ове забране – слобода, једнакост или људско достојанство? Најзад, отворено и ништа мање спорно је и питање нивоа заштите: да ли је забрана дискриминације по основу сексулане оријентације и родног идентитета уставно или законско питање и да ли је њено правно регулисање задатак судова или законодавца (у земљама у којима је судска одлука извор права), питања су која су поделила научну јавност. И док се у упоредном праву о наведеним питањима већ дуже време води жуптра теоријска расправа, код нас су ова питања готово непрепознатљива како на практичном тако и на теоријском нивоу. Изузмајући активности и стручне студије појединих невладиних организација и правних теоретичара, питање правног положаја припадника ЛГБТ популације и трансродних особа није привукло нарочиту пажњу ни српског законодавца ни правних теоретичара. Због тога је предложена тема докторске дисертације оправдана и прихватљива.

Оцена: Кандидаткиња је за предмет своје дисертације одабрала једну важну, актуелну и у нашој литератури недовољно истражену тему. Њена дисертација је један од првих свеобухватних радова о проблематици забране дискриминација по основу сексулане оријентације и родног идентитета у нашем праву, што је њена највеће вредност. Кандидаткиња се осврнула на многа питања о којима смо предходно говорили, показујући да влада проблематиком, нарочито кад је реч о позитивизирању права сексуланих мањина и решењима датим у Закону о забрани дискриминације, које темељно анализира у односу на упоредно правна решења и праксу Европског суда за људска права. Кандидаткиња је јасно навеле недостатке нашег позитивног законодавства у односу на припаднике сексуланих мањина и трансродних особа и предложила начине њиховог превазилажења. Међутим, изостао систематски приступ тим проблемима и њихова продубљена теоријска анализа. Непрегледност и одсуство сопствених ставова кандидаткиње о теоријским аспектима проблема који је предмет докторске дисертације, главни су недостаци докторске дисертације о којој је реч. То се нарочито односи на излагање у другом поглављу, које се бави основама нормативног уређења забране дискриминација по основу сексулане оријентације и родног идентитета, у којем се даје преглед теоријских схватања, углавном без њиховог вредновања и заузимања става у односу на решења која се нуде. Прво поглавље посвећено је општем разматрању феномена људских права и механизмима заштите уместо да оно буде посвећено дефинисању појмова сексулане оријентације и родног идентитета и постављању правних проблема о којима ће се говорити у дисертацији.

И поред наведених примедба, реч је о докторској дисертацији која има несумњиве квалитете и која је подобна за јавну одбрану. Дисертација је писана јасним и разумљивим језиком, а увид у литературу сведочи о томе да је базирана на актуелној домаћој и иностраној литератури. Реч је о оригиналној и самосталној докторској дисертацији

написаној уз високо уважавање академских стандарда.

На основу изложеног, ова Комисија предлаже Већу за постдипломске студије ПФУУБ и Сенату Универзитета Унион у Београду да одобри јавну одбрану дисертације Меланије Јанчић под насловом *Забрана дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета*.

У Београду, 16. марта 2017. год.

Проф. др Виолета Беширевић

Проф. др Марија Драшкић

Проф. др Душан Врањанац

